

5.1.2.e (WVL)

Van: 5.1.2.e @rhdhv.com>
Verzonden: maandag 17 juni 2019 13:06
Aan: 5.1.2.e (WVL); 5.1.2.e (WVL); 5.1.2.e (CD)
Onderwerp: Stand van zaken "bepalen bovengrens transitie model stikstofdepositie" en uitnodiging expertsessie effectvoorspellingsmodel stikstof
Bijlagen: Achtergrondnotitie_Transitiemodel N_(0_5).docx
 definitieve versie: 4
Urgentie: Hoog

Beste 5.1.2.e en 5.1.2.e

Onderstaand verzoek is vanochtend aan specialisten op het gebied van stikstof verstuurd en voor jullie ter informatie. Dit zijn de experts die zijn uitgenodigd:

Dr. H(an) van Dobben: Senior onderzoeker ecologie bij Alterra, onderzoeker naar ecologische modellering en eerste auteur van Alterra-rapport 1654.

mw. dr. A.M. (Annemieke) Kooijman: Universitair docent Universiteit van Amsterdam, onderzoeker naar effecten van stikstofdepositie en herstelbeheer in de duinen.

Professor Emeritus J(an) Roelofs: Hoogleraar Radboud Universiteit Nijmegen en wetenschappelijk directeur Onderzoekcentrum B-WARE, onderzoeker naar effecten van stikstofdepositie en internationaal betrokken bij empirische waarden voor dosis-effectrelaties

Dr. Roland Bobbink: Directeur Onderzoekcentrum B-WARE, onderzoeker naar effecten van stikstofdepositie en internationaal betrokken bij empirische waarden voor dosis-effectrelaties.

Dr. A.T. (Loek) Kuiters (WenR -voorheen Alterra) heeft het stikstofdossier in zijn portefeuille, is betrokken bij herstelstrategieën en draagt zorg voor de onderbouwing hiervan

Wieger Wamelink WenR – extra onderzoek PAS herstelstrategie dosis-effect.

prof.dr.ir. W (Wim) de Vries: Hoogleraar bodemkunde- kennis van N-beschikbaarheid voor planten.

Zodra ik de definitieve datum heb, laat ik het jullie weten. Het staat jullie uiteraard vrij om aanwezig te zijn bij deze (inhoudelijke) expertsessie.

Daarnaast bijgevoegd de achtergrondnotitie van het transitie model en daarin opgenomen de vragen/discussiepunten voor de sessie. Gezien de gevoeligheid van het onderwerp graag deze notitie niet verder verspreiden.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

T +31 5.1.2.e | M +31 5.1.2.e | E 5.1.2.e t@rhdhv.com | W www.royalhaskoningdhv.com
 HaskoningDHV Nederland B.V., a company of Royal HaskoningDHV | Reg. no 56515154 | Postbus 1132, 3800 BC Amersfoort, Laan 1914 no 35, 3818 EX Amersfoort, The Netherlands

Van: 5.1.2.e

Verzonden: maandag 17 juni 2019 11:19

Aan: Dobben, Han van <5.1.2.e@wur.nl>; 5.1.2.e@uva.nl; 5.1.2.e@science.ru.nl; 5.1.2.e@bware.eu; Kuiters, Loek 5.1.2.e@wur.nl; 5.1.2.e@wur.nl; 5.1.2.e 5.1.2.e

CC: Advies Ecologisch Vertegaal 5.1.2.e@online.nl; 5.1.2.e@adviseurs-ecologie.nl' 5.1.2.e@adviseurs-ecologie.nl; 5.1.2.e@rhdhv.com; 5.1.2.e@rhdhv.com>

Onderwerp: uitnodiging expertsessie effectvoorspellingsmodel stikstof

Urgentie: Hoog

Geachte mevrouw Kooijman, heren Van Dobben, Roelofs, Bobbink, Kuiters, Wamelink en De Vries,

In de periode 2005-2012 is door de ecologen Goderie en Vertegaal een effectvoorspellingsmodel stikstof ontwikkeld. Het model maakt gebruik van habitatspecifieke dosis-effectcurven, waarbij per habitat een oppervlakteafname (waarbij kwaliteitsverlies worst-case beschouwd wordt als oppervlakteverlies) voorspeld wordt. Dit model/deze rekenregels zijn ontwikkeld in het kader van het Maasvlakte 2 project en later doorontwikkeld onder andere in procedures rondom kolen/-biomassacentrales op de Maasvlakte. Recent is het model onder andere toegepast rondom het Tracébesluit Blankenburgtunnel en het Tracébesluit A12/A15 Ressen - Oudbroeken. Het model is meerdere malen getoetst in juridische procedures, waarbij het tot op heden heeft standgehouden. Na de inwerkingtreding van de Programmatisch Aanpak Stikstof (PAS) is het gebruik ervan - met uitzondering van Blankenburgtunnel - op de achtergrond geraakt.

Momenteel is er echter - gezien de onzekerheid waarmee het PAS is omgeven na de uitspraken van het Europees Hof en de Raad van State - behoefte bij verschillende partijen te onderzoeken of het model bruikbaar is voor gevallen waarbij compensatie een mogelijkheid is (na het doorlopen van de zogeheten ADC-toets). Het model zou dan met name ingezet kunnen worden voor het bepalen van de eventuele habitatspecifieke compensatie-opgave. Het is inmiddels ook in die zin al toegepast in enkele recente tracébesluiten. Bij de toepassing daarvan rezen echter enkele vragen die in het verleden - bij de eerdere expertraadplegingen - onderbelicht gebleven zijn. Zonder nu al in de diepte van het werkingsmechanisme van het model te duiken: het model maakt gebruik van een dosis-effectcurve tussen KDW en een bovengrens. Met name die bovengrens is relatief slecht onderbouwd (en in feite een afgeleide van de N-gevoeligheid van een habitattype). Daarnaast is het oorspronkelijk model vooral ontwikkeld voor duinhabitats, terwijl voor een bredere toepassing ook uitspraken over andere habitats gewenst zijn.

Wij zouden u graag uitnodigen voor een expertsessie rondom deze vragen met betrekking tot het effectvoorspellingsmodel. Een deel van de experts die we via deze mail benaderen is ook eerder al betrokken geweest bij advisering rondom dit model (hetgeen tot aanpassingen heeft geleid). Middels deze mail willen wij u vragen of u bereid bent deel te nemen aan de workshop (en follow-up). Indien dit het geval is, neem ik maandag 24 juni contact met u op en ontvangt u aanvullende informatie. Afhankelijk van de beschikbaarheid van de deelnemers, is het voornemen om op **dinsdag 16 juli** of **donderdag 18 juli** een expertsessie van circa 4 uur te houden, waarbij de locatie, afhankelijk van de wensen, Amersfoort (RHDHV) of Wageningen (WENR) wordt. Voor deelname aan de workshop is een financiële vergoeding van 5.1.1.c,- per sessie beschikbaar.

Wij hopen dat u bereid bent een bijdrage te leveren en zien graag een reactie op deze mail tegemoet,

Met vriendelijke groet, mede namens Ronald Goderie en Kees Vertegaal,

5.1.2.e

T +31 5.1.2.e | M +31 5.1.2.e | E 5.1.2.e@rhdhv.com | W www.royalhaskoningdhv.com

HaskoningDHV Nederland B.V., a company of Royal HaskoningDHV | Reg. no 56515154 | Postbus 1132, 3800 BC Amersfoort, Laan 1914 no 35, 3818 EX Amersfoort, The Netherlands

This email and any attachments are intended solely for the use of the addressee(s); disclosure or copying by others than the intended person(s) is strictly prohibited. If you have received this email in error, please treat this email as confidential, notify the sender and delete all copies of the email immediately

Wob WVL

Van: 5.1.2.e @rhdhv.com>
Verzonden: donderdag 17 oktober 2019 14:10
Aan: Kooijman, Annemieke; Vries, Wim de; Roland Bobbink; Wamelink, Wieger; Jan Roelofs; Dobben, Han van
CC: 5.1.2.e@adviseurs-ecologie.nl; 5.1.2.e ; Kees Vertegaal; 5.1.2.e (WVL); 5.1.2.e (WVL); 5.1.2.e)
Onderwerp: Verslag bijeenkomst 3 september expertsessie stikstofeffectvoorspellingsmodel (SEM)
Bijlagen: BC2109_verslag N-depositie experts vegetatie stikstofdepositie_03.09.2019_D0_3.pdf

Beste projectleden,

Bijgevoegd ontvangen jullie het verslag van de expertsessie van 3 september 2019. Omdat Han van Dobben niet aanwezig kon zijn, heeft op 9 oktober een bilateraal overleg met hem plaatsgevonden. Vandaar dat het verslag even op zich liet wachten. Zijn opmerkingen/aanvullingen zijn in dit verslag verwerkt. In het verslag zijn de (18) signaleerde issues geadresseerd en van een (concept) antwoord voorzien. Graag zouden wij dit verslag en de antwoorden in een tweede sessie met jullie willen bespreken, zodat wij de twee hoofdvragen naar ieders tevredenheid kunnen beantwoorden en de bijbehorende notitie kunnen afronden. Binnenkort ontvangen jullie van mij een uitnodiging om een datumprikker in te vullen (enkele opties medio november 2019).

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

T +315.1.2.e | M +315.1.2.e | E 5.1.2.e @rhdhv.com | W www.royalhaskoningdhv.com
 HaskoningDHV Nederland B.V., a company of Royal HaskoningDHV | Reg. no 56515154 | Postbus 1132, 3800 BC Amersfoort, Laan 1914 no 35, 3818 EX Amersfoort, The Netherlands

This email and any attachments are intended solely for the use of the addressee(s); disclosure or copying by others than the intended person(s) is strictly prohibited. If you have received this email in error, please treat this email as confidential, notify the sender and delete all copies of the email immediately

Wob WVL

Van: 5.1.2.e @rhdhv.com>
Verzonden: donderdag 13 februari 2020 15:38
Aan: Kooijman, Annemieke; Hanita Zweers; 5.1.2.e @adviseurs-ecologie.nl; Kees Vertegaal; Vries, Wim de; Dobben, Han van; Jan Roelofs; Roland Bobbink; 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e (WVL); Wamelink, Wieger; Roland Bobbink; 5.1.2.e (WVL)
Onderwerp: RE: Update, agenda en aanvullende informatie
Bijlagen: (Concept-)Verslag_Expertsessie2_SEM_2020_02_12.pdf
 Definitieve versie: document 4

Beste experts,

Bijgevoegd ontvangen jullie het verslag van de tweede expertsessie "Stikstofeffectvoorspellingsmodel (SEM)" van 27 november 2019. Naast een weergave van de besprekpunten van de bijeenkomst, is in het verslag direct een nadere uitwerking/onderbouwing opgenomen van onder andere de nieuwe bovengrens per habitatype.

Hierbij het verzoek om vóór 28 februari 2020 eventuele aanpassingen/verbetersuggesties op het verslag aan mij door te geven. Goderie/Vertegaal verwerken de resultaten van de expertraadpleging in een rapportage over de update van het SEM aan opdrachtgever (RWS), welke jullie uiteraard ook ter informatie zullen ontvangen.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

T +31 5.1.2.e | M +31 5.1.2.e | E 5.1.2.e @rhdhv.com | W www.royalhaskoningdhv.com
 HaskoningDHV Nederland B.V., a company of Royal HaskoningDHV | Reg. no 56515154 | Postbus 1132, 3800 BC Amersfoort, Laan 1914 no 35, 3818 EX Amersfoort, The Netherlands

Van: 5.1.2.e
Verzonden: maandag 25 november 2019 21:03
Aan: Kooijman, Annemieke <5.1.2.e @uva.nl>; 5.1.2.e 5.1.2.e @rhdhv.com>; 5.1.2.e @adviseurs-ecologie.nl' <5.1.2.e @adviseurs-ecologie.nl>; Kees Vertegaal 5.1.2.e @online.nl>; Vries, Wim de <5.1.2.e @wur.nl>; Dobben, Han van 5.1.2.e @wur.nl>; Jan Roelofs <5.1.2.e @Onderzoekbware.onmicrosoft.com>; Roland Bobbink 5.1.2.e @b-ware.eu>; 5.1.2.e) 5.1.2.e @minlnv.nl>
CC: 5.1.2.e @rws.nl' 5.1.2.e @rws.nl>
Onderwerp: Update, agenda en aanvullende informatie

Beste experts,

Morgen (dinsdag 27 november) vindt, om 09.30 in IMPULSE (gebouw 115) te Wageningen, de tweede expertsessie "Stikstofeffectvoorspellingsmodel (SEM)" plaats. In deze mail ontvangen jullie hierover de laatste informatie, te weten:

- 1) Het verslag van de eerste werksessie. Tijdens de eerste werksessie zijn meerdere vragen gesteld over de werkwijze van het SEM. Deze vragen zijn door Ronald Goderie en Kees Vertegaal voorzien van een antwoord (zie tekstkaders in hoofdstuk 2 t/m 4).
- 2) Er is in de eerste expertsessie verzocht om een nadere onderbouwing van de Bovengrens (BG) voor de overige (niet-duingebonden) habitattypen. Als bijlage is een Voorstel nieuwe BG meegestuurd. Ronald geeft hierop morgen een toelichting.
- 3) Er is in de eerste expertsessie aangegeven dat het onderscheid tussen BG en ABG verwarrend is. Voorgesteld is de ABG te laten vervallen en daarmee de BG te definiëren als 100% afname. Vanuit Ronald en Kees is het voorstel om (vooralsnog) beide toch te handhaven. Kees geeft in de notitie Toelichting BG – ABG 191126 een onderbouwing voor dat voorstel. Kees licht dit morgen mondeling toe.

Het is (als vervangend voorzitter) mijn doel om morgen niet het onderliggende mechanisme van het SEM nogmaals ter discussie te stellen, aangezien dit in 2012 én de vorige sessie al uitvoerig gedaan is. Graag zou ik met jullie de focus willen leggen op de twee hoofdvragen en daarbij onderstaande tijdsindicatie aanhouden.

Hoofdvraag nummer 1: Extrapolatie naar overige habitatype. **Issue 14** (Uitzondering SEM voor sommige habitats) & **Issue 15** (uitblijven herstel). **60 minuten**.

Hoofdvraag nummer 2: Bovengrens
minuten

Issue 16 (laten vervallen BG, zie bijlage). **Max 10**

Issue 17/18 (voorstel nieuwe BG). **45 minuten**.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

-----Oorspronkelijke afspraak-----

Van: 5.1.2.e

Verzonden: maandag 11 november 2019 9:49

Aan: Kooijman, Annemieke; 5.1.2.e; 5.1.2.e@adviseurs-ecologie.nl'; Kees Vertegaal; Vries, Wim de; Dobben, Han van; Jan Roelofs; 5.1.2.e @rws.nl'; 5.1.2.e (WVL); Roland Bobbink; 5.1.2e

Onderwerp: expertsessie (2) stikstofdepositie i.r.t. transitie model

Tijd: dinsdag 26 november 2019 9:30-12:30 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome, Stockholm, Vienna.

Locatie: wageningen, IMPULSE (gebouw 115)

Update: gebouw en lunch

Beste experts,

Op dinsdag 26 november zien wij jullie graag in gebouw 115 "IMPULSE" op de campus Wageningen. Er is een zaal gereserveerd van 09.30 tot 12.00. Buiten de reikwijdte

Impulse is gelegen naast Helix. Voor de kaart, zie https://www.wur.nl/upload_mm/3/7/9/63cfcebf-9f55-45c7-8154-a8aeaa47d481_plattegrond_wageningen_campus_met_legenda.pdf

Tot de 26^e!

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Beste experts,

Dank voor het vullen van de datumprikker. 26 november in de ochtend is de duidelijke favoriet. Bijgaand het verzoek deze uitnodiging te accepteren. De exacte agenda en locatie volgt spoedig.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

This email and any attachments are intended solely for the use of the addressee(s); disclosure or copying by others than the intended person(s) is strictly prohibited. If you have received this email in error, please treat this email as confidential, notify the sender and delete all copies of the email immediately